

УДК 355.5(477)

© Бондаренко А. П., Пікус Д. Л., 2023

<https://orcid.org/0000-0002-7098-9470>

<https://orcid.org/0000-0003-2654-1035>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2023.55.01>

*А. П. Бондаренко,
Д. Л. Пікус*

ІНТЕНСИВНА ПЕРЕПІДГОТОВКА ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ, ЩО ПРИЗВАНІ ЗА МОБІЛІЗАЦІЄЮ: ДОСВІД, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Окремої уваги науковців потребують питання інтенсивної перепідготовки офіцерів запасу, зокрема розкриття досвіду різних закладів освіти, визначення викликів та перспектив такої перепідготовки. Метою статті є узагальнення досвіду вищих військових навчальних закладів щодо інтенсивної перепідготовки офіцерів запасу, які призвані за мобілізацією, визначення викликів та перспектив як стратегічної відповіді у час воєнного стану. Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, спостереження. Узагальнений досвід вищих військових навчальних закладів щодо перепідготовки офіцерів запасу, які призвані за мобілізацією: перепідготовка офіцерів запасу в Україні є важливим елементом підготовки військових кадрів та забезпечення національної безпеки; вищі військові навчальні заклади розробляють і впроваджують спеціалізовані навчальні програми для офіцерів запасу, залучають до освітнього процесу викладачів-практиків, упроваджують інноваційні методи і технології, технічні засоби, намагаються враховувати індивідуальні потреби і рівень підготовки кожного мобілізованого, вибудовують систему внутрішнього забезпечення якості. Перед вищими військовими навчальними закладами постав і ряд викликів, а саме: багато офіцерів, що призвані за мобілізацією, не мають достатнього досвіду і знань у військовій сфері, командуванні та управлінні військовими підрозділами, навичок формування і керування командою, прийняття рішень у стресових ситуаціях, достатнього рівня розуміння військово-технічних аспектів, не ознайомлені з сучасними військовими доктринами, тактичними прийомами та стратегіями. Зважаючи на узагальнений досвід перепідготовки офіцерів запасу, у статті визначено перспективні шляхи вирішення окреслених викликів і труднощів: систематична підготовка та навчання офіцерів, які призвані за мобілізацією, з військових дисциплін, тактики та стратегії; інтенсивне тренування командирських навичок та управління особовим складом; посилення співпраці з професійними (досвідченими) офіцерами та використання їх досвіду та знань; залучення до перепідготовки військових експертів та консультантів.

Ключові слова: вищі військові навчальні заклади, підготовка офіцерів, перепідготовка офіцерів, освітній досвід, виклики і перспективи, воєнний стан.

Bondarenko A. P., Pikus D. L. Intensive training of reserve officers called upon mobilization: experience, challenges, perspectives. *The issue of intensive retraining of reserve officers requires special attention of scientists. They are such revelations of the experience of various educational institutions, identification of challenges and prospects of such retraining. The purpose of the article is to summarize the experience of higher military educational institutions regarding intensive retraining of reserve officers called up for mobilization, identifying challenges and prospects as a strategic response during martial law. Research methods: analysis, synthesis, generalization, observation. Generalized experience of higher military educational institutions regarding retraining of reserve officers called up for mobilization: retraining of reserve officers in Ukraine is an important element of training military personnel and ensuring national security; higher military educational institutions develop and implement specialized training programs for reserve officers, involve practicing teachers in the educational process, introduce innovative methods and technologies, technical means, try to take into account the individual needs and level of training of each mobilized person, build a system of internal quality assurance. Higher military educational institutions faced a number of challenges. They are: many officers called up for mobilization do not have sufficient experience and knowledge in the military sphere, command and control of military units, skills in team formation and management, decision-making in stressful situations, a sufficient level of understanding of military and technical aspects, are not familiar with modern military doctrines, tactics and strategies. Taking into account the generalized experience of retraining reserve officers, the article identifies promising ways to solve the outlined challenges and difficulties. They are: systematic training and education of officers called for mobilization in military disciplines, tactics and strategy; intensive training of commander skills and personnel management; strengthening cooperation with professional (experienced) officers and using their experience and knowledge; involvement in retraining of military experts and consultants.*

Keywords: *higher military educational institutions, training of officers, retraining of officers, educational experience, challenges and prospects, martial law.*

Вступ. У зв'язку зі зростанням загроз безпеці, багато країн, у тому числі й Україна, змушені використовувати механізми мобілізації військових запасу для забезпечення достатнього чисельного складу Збройних Сил. Зважаючи на це, питання інтенсивної перепідготовки офіцерів запасу є докорінно актуальними в умовах постійних змін у військовій сфері. Новітні технології, глобальні загрози та термінові вимоги сучасного військового конфлікту створюють об'єктивну потребу у постійному оновленні знань і навичок офіцерів.

Варто зазначити, що розвиток кібертехнологій, зміни у військовій стратегії та активна участь у міжнародних миротворчих місіях створюють

вимогу до офіцерів запасу бути гнучкими і готовими до різноманітних викликів. Постійне підвищення рівня підготовки є ключовим елементом для адаптації до нових умов і стратегій ведення бойових дій. Зважаючи на це, офіцери запасу повинні володіти не лише традиційними військовими навичками, але й експертизою в галузі кібербезпеки, міжнародних відносин та гуманітарних питань. Крім того, інтенсивна перепідготовка сприяє розвитку лідерських якостей, здатності приймати швидкі та обґрунтовані рішення в стресових ситуаціях, що є важливим аспектом у контексті непередбачуваності інформаційного та геополітичного середовища.

Питання підготовки і перепідготовки офіцерів запасу розглядали деякі науковці. Так, А. Гризо, О. Костиря, С. Ковалевський, С. Ушаков вивчали питання соціально-вікового аналізу застосування андрагогічного підходу при плануванні педагогічної діяльності в процесі проведення курсів підвищення кваліфікації та навчання призваних за мобілізацією осіб офіцерського складу радіотехнічних спеціальностей у системі професійної військової освіти (Hryzo, 2023). В. Гончаром висвітлено та обґрунтовано педагогічні умови, які сприяють формуванню готовності офіцерів до здійснення мовної підготовки у військових частинах Національної гвардії України. Також визначено можливі шляхи впровадження запропонованих педагогічних умов у процес навчання (Honchar, 2023). О. Іляшов, О. Зайцев, В. Войтко і Б. Голянич узагальнили результати наукових досліджень, публікацій і нормативно-правових актів, у яких висвітлені проблеми трансформації військової освіти в контексті впровадження стандартів НАТО та підготовки військових фахівців сектору безпеки і оборони України в умовах відсічі повномасштабної російської агресії (Piashov, 2023).

Проте, реалії сьогодення доводять, що окремої уваги науковців потребують питання інтенсивної перепідготовки офіцерів запасу, зокрема розкриття досвіду різних закладів освіти, визначення викликів та перспектив такої перепідготовки.

Метою статті є узагальнення досвіду вищих військових навчальних закладів щодо інтенсивної перепідготовки офіцерів запасу, що призвані за мобілізацією, визначення викликів та перспектив як стратегічної відповіді у час воєнного стану.

Методи дослідження. Для збору інформації та забезпечення точності викладу матеріалу була застосована комбінація методів дослідження, включаючи аналіз, синтез та узагальнення. Проведено всебічний аналіз наукової літератури та нормативно-правової бази для систематизації актуальної інформації щодо інтенсивної перепідготовки офіцерів запасу. Особлива увага була приділена аналізу наукових статей, академічних видань, книг та авторитетних онлайн-ресурсів з метою повного ознайомлення з предметом

дослідження. Паралельно, в ході дослідження розглядалися приклади передових практик та кейсів інституцій вищої військової освіти, зокрема аналіз освітніх і навчальних програм. Окрім теоретичних методів наукового пізнання, використовувалися і емпіричні методи, зокрема спостереження, для оцінки ефективності інтенсивної перепідготовки офіцерів запасу, які призвані за мобілізацією.

Результати. 24 лютого 2022 року Російська Федерація вторглася на територію незалежної України, що стало підставою для оголошення воєнного стану. У зв'язку з військовою агресією та з метою забезпечення оборони держави, підтримання бойової і мобілізаційної готовності Збройних Сил України та інших військових формувань, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до Конституції України було оголошено та проведено загальну мобілізацію. Призов військовозобов'язаних і резервістів покликаний забезпечити потреби Збройних Сил України, Національної гвардії України. Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (Ukaz Prezedenta, 2022).

Ураховуючи це, місцеві органи виконавчої влади спільно з територіальними центрами комплектування і соціальної підтримки, за участю органів місцевого самоврядування, організували та врегулювали своєчасне оповіщення і прибуття громадян, які призиваються на військову службу. Також був проведений призов військовозобов'язаних і резервістів на військову службу. Варто зазначити, що для доукомплектування Збройних Сил України в умовах особливого періоду військовослужбовці можуть призначатися на посади, передбачені штатами воєнного часу, за новою спеціальністю. Тобто офіцерів запасу можуть призвати не за прямою військово-обліковою спеціальністю, що вимагає перепідготовки, яку здійснюють вищі військові навчальні заклади.

Проведений науковий пошук дозволив узагальнити досвід вищих військових навчальних закладів щодо перепідготовки офіцерів запасу, які призвані за мобілізацією. Так, перепідготовка офіцерів запасу в Україні є важливим елементом підготовки військових кадрів та забезпечення національної безпеки. Вищі військові навчальні заклади виконують ключову роль у розвитку і вдосконаленні знань та навичок офіцерів запасу, щоб вони могли ефективно виконувати свої обов'язки.

Установлено, що вищі військові навчальні заклади розробляють і впроваджують спеціалізовані навчальні програми для офіцерів запасу, які охоплюють різноманітні аспекти військової підготовки, включаючи тактичні

вправи, стрільбища, командно-штабну роботу та вивчення сучасних військових технологій. Разом з тим заклади освіти залучають до освітнього процесу викладачів-практиків, які мають реальний досвід військової служби або участі в спеціальних операціях. Це дозволяє мобілізованим отримати не лише теоретичні знання, але й практичні навички, які можуть бути застосовані під час виконання бойових завдань.

Вищі військові навчальні заклади впроваджують інноваційні методи і технології, технічні засоби, що дозволяє офіцерам запасу отримати практичний досвід безпечно та ефективно. Також зазначені заклади освіти намагаються враховувати індивідуальні потреби і рівень підготовки кожного мобілізованого, що передбачає більш інтенсивні курси для тих, хто вже має базову військову освіту, або більш фундаментальний підхід для тих, хто вступає в армію вперше. Вищі військові навчальні заклади мають систему внутрішнього контролю та оцінювання для перевірки прогресу офіцерів запасу, що може включати регулярні тести, практичні випробування та підготовку звітів, щоб забезпечити високий стандарт підготовки.

Проте, незважаючи на достатньо комплексний підхід до перепідготовки офіцерів запасу, що призначені за мобілізацією, перед вищими військовими навчальнимикладами постав і ряд викликів. Так, багато офіцерів, призваних за мобілізацією, не мають достатнього досвіду і знань у військовій сфері. Це може бути пов'язано зі специфікою їх професійної діяльності, яка не передбачає військову підготовку. У результаті, вони можуть мати обмежену або недостатню базу знань про військову тактику, стратегію та інші аспекти військової діяльності.

Зазначимо, що офіцери, які призначені за мобілізацією, часто не мають достатнього досвіду у командуванні та управлінні військовими підрозділами. Вони можуть не мати навичок формування і керування командою, прийняття рішень у стресових ситуаціях та інших важливих аспектів управління. Також, офіцери, призначені за мобілізацією, можуть не мати достатнього розуміння військово-технічних аспектів. Це може включати незнання військової техніки, зброї, тактичних прийомів і стратегій їх бойового застосування. Відсутність таких знань може обмежувати їх можливості у вирішенні бойових завдань та ефективному використанні доступних ресурсів.

Важливо також наголосити на тому, що одним із головних викликів є відсутність спеціалізованої підготовки з військової тактики та стратегії. Тобто офіцери, що призначені за мобілізацією, можуть не бути ознайомлені з сучасними військовими доктринами, тактичними прийомами та стратегіями, що може призводити до неефективного планування і виконання бойових операцій, а

також до ризику виникнення непередбачених ситуацій і помилок у прийнятті рішень.

Таким чином, виклики, що сьогодні стоять перед вищими військовими навчальними закладами вимагають переосмислення процесу перепідготовки і навчання офіцерів, що призвані за мобілізацією, з військових дисциплін, тактики і стратегії. Також необхідно посилити співпрацю з більш досвідченими офіцерами, апелюючи до їхнього досвіду і знань. Це може бути досягнуто шляхом інтенсивного тренування командирських навичок та управління особовим складом, а також залучення до підготовки військових експертів та консультантів.

Зважаючи на викладене вище та на узагальнений досвід перепідготовки офіцерів запасу, ми визначили перспективні шляхи вирішення окреслених викликів і труднощів, а саме:

- систематична підготовка та навчання офіцерів, які призвані за мобілізацією, з військових дисциплін, тактики та стратегії;
- інтенсивне тренування командирських навичок та управління особовим складом;
- посилення співпраці з професійними (досвідченими) офіцерами та використання їх досвіду та знань;
- залучення до перепідготовки військових експертів та консультантів.

Розглянемо кожен з цих напрямів більш докладно. Так, *систематична підготовка та навчання офіцерів передбачає* доступ до якісної освіти і навчання, які відповідають сучасним військовим стандартам, а саме: участь у спеціалізованих курсах, семінарах і тренінгах з військової тактики та стратегії. Наприклад, військові можуть проходити курси військових академій, де вони отримують фундаментальні (базові та фахові) знання і навички.

Важливо зазначити, що окрім теоретичного навчання, необхідно надавати офіцерам можливість отримувати практичний досвід (у тому числі і пасивний). Це може бути досягнуто через проведення вправ та симуляційних тренувань, де офіцери можуть випробувати свої навички та стратегії у реальних умовах. Наприклад, військові можуть брати участь у військових навчаннях, де вони виконують різні бойові завдання та взаємодіють з іншими військовими підрозділами.

Варто наголосити також на тому, що використання новітніх технологій може значно полегшити і покращити перепідготовку військових офіцерів. Наприклад, військові можуть використовувати комп'ютерні симуляції і віртуальну реальність для тренування в реалістичних умовах. Також

використання спеціалізованого програмного забезпечення та інструментів може допомогти офіцерам у плануванні та аналізі бойових операцій.

Інтенсивне тренування командирських навичок та управління особовим складом для офіцерів запасу, які призиваються за мобілізацією, є необхідною складовою підготовки до можливих військових операцій. Заклади вищої військової освіти організовують регулярні систематичні тренування, де офіцери запасу вдосконалюють свої лідерські та стратегічні навички. Так, це може передбачати моделювання кризових ситуацій, де офіцерам доводиться приймати оперативні рішення, реагувати на екстрені обставини і керувати особовим складом в умовах обмежених ресурсів. Офіцери запасу отримують не лише теоретичні знання через спеціально розроблені курси та семінари, але й вправи з розвитку комунікаційних та лідерських навичок.

Зазначимо, що основною метою таких тренувань є симуляція реальних умов бойових дій. Вони включають етапи від мобілізації до виконання конкретних бойових завдань. Такий комплексний підхід дозволить офіцерам запасу набувати практичного досвіду і розвивати навички, необхідні для успішного виконання завдань у реальних бойових умовах. Зазначений підхід у закладах вищої військової освіти сприятиме формуванню підготовлених до дії офіцерів запасу, які будуть готові проявити лідерські навички в умовах військових викликів та забезпечувати ефективну командну роботу.

Розширення взаємодії із професійними офіцерами та використання їхнього досвіду і знань під час перепідготовки офіцерів запасу є стратегічно важливою складовою. Цей підхід спрямований на забезпечення комплексної і практичної підготовки, де взаємодія із досвідченими фахівцями є вагомим елементом успішного тренувального процесу. Використання професійних офіцерів для проведення лекцій, семінарів і тренувань дозволяє мобілізованим отримати прямий доступ до реальних військових сценаріїв та практичного бойового досвіду. Це створює можливість для обміну знаннями, а також адаптації та вдосконалення стратегічних і тактичних навичок.

Разом з тим, ефективним є використання менторства, що допоможе мобілізованим отримати практичний досвід через регулярні зустрічі, обговорення стратегій і планування бойових операцій. Наприклад, молодий офіцер може працювати під керівництвом досвідченого командира під час військових навчань або бойових операцій. Участь професійних офіцерів у моніторингу та практичних тренуваннях робить акцент на практичних аспектах бойової діяльності та дозволяє офіцерам запасу застосовувати в реальних умовах отримані знання та навички. Спільна участь у вправах та співпраця з професійними офіцерами розширює можливості офіцерів запасу для використання здобутих навичок у реальних військових ситуаціях. Взаємодія з

професіоналами також сприяє впровадженню передових стратегій і тактик, забезпечуючи офіцерам запасу інноваційний погляд на ведення бойових дій та ефективність у реальних умовах.

Залучення до перепідготовки військових експертів та консультантів, зокрема з країн НАТО також є важливим під час перепідготовки офіцерів запасу, що призвані за мобілізацією. Так, країни НАТО можуть організовувати обмін досвідом та найкращими практиками виконання бойових завдань через стажування і тренінги, розробку спільних освітніх програм підготовки мобілізованих офіцерів та інструкторського складу. Важливим є і створення мережі експертів, які будуть надавати консультації та підтримку офіцерам, а також розвиток навчально-тренувальної бази та інших інфраструктурних об'єктів, необхідних для підготовки офіцерів.

Обговорення. У статті ми розширили науково-педагогічні напрацювання авторського колективу у складі А. Гризо, О. Костира, С. Ковалевського і С. Ушакова, які наголошували на використанні андрагогічного підходу у підготовці офіцерів, що призвані за мобілізацією. Зокрема, ми наголосили на використанні менторства, апеляції до набутого професійного і життєвого досвіду, формуванні лідерства, що відображає андрагогічні принципи навчання. Спираючись на роботу В. Гончара, ми обґрунтували думку про необхідність реалізації програм перепідготовки офіцерів запасу з урахуванням їхньої мовної компетентності, зокрема для вільного спілкування з тренерами і наставниками з інших країн. У цьому ж контексті ми на основі статті О. Іляшова, О. Зайцева, В. Войтко і Б. Голянич сформулювали пропозиції щодо залучення до перепідготовки військових експертів та консультантів, зокрема з країн – членів НАТО.

Висновки. Таким чином, проведений науковий пошук довів важливість перепідготовки офіцерів запасу в Україні для забезпечення національної безпеки та ефективного виконання військових завдань. Вищі військові навчальні заклади відіграють ключову роль у цьому процесі, розробляючи спеціалізовані програми, використовуючи інноваційні методи та залучаючи практикуючих викладачів. Попри це, висвітлені виклики стосуються недостатнього досвіду та знань офіцерів запасу, що призвані за мобілізацією, у військовій сфері. Важливим є забезпечення систематичної підготовки та навчання, включаючи як теоретичний, так і практичний аспекти. Пропонуються перспективні шляхи розв'язання цих проблем, такі як: інтенсивне тренування командирських навичок, співпраця з професійними офіцерами, використання їхнього досвіду та залучення до перепідготовки військових експертів. Установлено, що такі заходи можуть допомогти покращити готовність офіцерів запасу до виконання бойових завдань у сучасних умовах.

ЛІТЕРАТУРА:

- Бойчук Ю. Д., Боярська-Хоменко А. В. Інтернаціоналізація діяльності закладів вищої педагогічної освіти в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка*. № 1, 2023. с. 17-22 DOI: <https://doi.org/10.54929/pmtp-2023-1-02-01>
- Гончар В. Педагогічні умови готовності офіцерів до здійснення мовної підготовки у військових частинах Національної Гвардії України. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2023. Вип. 59, том 1. С. 281-289
- Гризо А. А., Костира О. О., Ковалевський С. М., Ушаков С. І. Реалізація андрагогічного підходу при проведенні курсів підвищення кваліфікації та перепідготовки офіцерів радіотехнічних спеціальностей, призваних за мобілізацією. *Системи озброєння і військова техніка*. 2023. № 1 (73). С. 96-105. <https://doi.org/10.30748/soivt.2023.73.11>.
- Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2232-12#Text>
- Зелений І.І., Воронін А.І. Концепція наукового саморозвитку офіцерів. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. № 52. С. 95–102 <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.09>
- Зельницький А., Заболотний О., Васильєв О., Корнієнко В. Особливості формування військового кадрового потенціалу збройних сил України із залученням іноземних інструкторів-викладачів. *Військова освіта*, 2022. Вип. 1(45). С. 71-84 <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2022-45/71-84>
- Ільяшов О., Зайцев О., Войтко В., Голянич Б. Проблемні питання трансформації військової освіти та підготовки військових фахівців в умовах відсічі повномасштабної російської агресії. *Всеохоплююча оборона: досвід протидії збройній агресії РФ проти України*. Київ: Національний університет оборони України, 2023. С. 177-181
- Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Змін до Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0455-22#Text>
- Пікус Д., Бондаренко А. Компетентнісний підхід до підготовки інструкторів навчальних центрів Збройних Сил України в умовах воєнного стану. *Військова освіта*, 2023. № 2 (48). С. 212-220. DOI: 10.33099/2617-1775/2023-02/212-220
- Указ Президента України №69/2022 «Про загальну мобілізацію». URL : <https://www.president.gov.ua/documents/692022-41413>

REFERENCES:

- Boichuk, Yu. D., Boiarska-Khomenko, A. V. (2023). Internatsionalizatsiia diialnosti zakladiv vyshchoi pedahohichnoi osvity v umovakh voiennoho stanu i povoiennoi vidbudovy [Internationalization of activities of institutions of higher pedagogical education in the conditions of martial law and post-war reconstruction]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: pedahohika*, 1, 17-22. DOI: <https://doi.org/10.54929/pmtp-2023-1-02-01> [In Ukrainian]
- Honchar, V. (2023) Pedahohichni umovy hotovnosti ofitseriv do zdiisnennia movnoi pidhotovky u viiskovykh chastynakh Natsionalnoi Hvardii Ukrainy [Pedagogical conditions for the readiness of officers to carry out language training in the military units of the National Guard of Ukraine]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 59, 1, 281-289. [In ukrainian]
- Hryzo, A. A., Kostyria, O. O., Kovalevskyi, S. M., Ushakov, S. I. (2023). Realizatsiia andrahohichnoho pidkhodu pry provedenni kursiv pidvyshchennia kvalifikatsii ta perepidhotovky ofitseriv radiotekhnichnykh spetsialnostei, pryzvanykh za mobilizatsiieiu [Implementation of the andragogic approach in conducting advanced training and retraining courses for officers of radio technical specialties called up for mobilization].

- Systemy ozbroiennia i viiskova tekhnika*, 1 (73), 96-105. <https://doi.org/10.30748/soivt.2023.73.11>. [In ukrainian]
- Iliashov, O., Zaitsev, O., Voitko, V., Holianych, B. (2023). Problemni pytannia transformatsii viiskovoi osvity ta pidhotovky viiskovykh fakhivtsiv v umovakh vidsichi povnomasshtabnoi rosiiskoi ahresii [Problematic issues of transformation of military education and training of military specialists in the conditions of repelling full-scale Russian aggression]. *Vseokhopliuiucha oborona: dosvid protydii zbroinii ahresii rf proty Ukrainy*. Kyiv: Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy, 177-181. [In ukrainian]
- Nakaz Ministerstva oborony Ukrainy «Pro zatverdzhennia Zmin do Instruksii pro orhanizatsiiu vykonannia Polozhennia pro prokhodzhennia hromadianamy Ukrainy viiskovoi sluzhby u Zbroinykh Sylakh Ukrainy» [Order of the Ministry of Defense of Ukraine "On Approval of Amendments to the Instruction on Organization of the Implementation of the Regulations on Military Service in the Armed Forces of Ukraine by Citizens of Ukraine"]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0455-22#Text> [In ukrainian]
- Pikus, D., Bondarenko, A. (2023). Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky instruktoriv navchalnykh tsentriv Zbroinykh Syl Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Competency approach to the training of instructors of training centers of the Armed Forces of Ukraine under martial law]. *Viiskova osvita*, 2 (48), 212-220. DOI: 10.33099/2617-1775/2023-02/212-220
- Ukaz Prezydenta Ukrainy №69/2022 «Pro zahalnu mobilizatsiiu» [Decree of the President of Ukraine No. 69/2022 "On General Mobilization"]. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/692022-41413> [In ukrainian]
- Zakon Ukrainy «Pro viiskovyi oboviazok i viiskovu sluzhbu» [Law of Ukraine "On Military Duty and Military Service"]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2232-12#Text> [In ukrainian]
- Zelenyi, I.I., Voronin, A.I. (2022). Kontseptsiiia naukovooho samorozvytku ofitseriv [he concept of scientific self-development of officers]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*, 52, 95–102. <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.09> [In ukrainian]
- Zelnytskyi, A., Zabolotnyi, O., Vasyliiev, O., Korniiienko, V. (2022). Osoblyvosti formuvannia viiskovoho kadrovoho potentsialu zbroinykh syl Ukrainy iz zaluchenniam inozemnykh instruktoriv-vykladachiv [Peculiarities of the formation of the military personnel potential of the armed forces of Ukraine with the involvement of foreign instructors-teachers]. *Viiskova osvita*, 1(45), 71-84 <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2022-45/71-84> [In ukrainian]

Інформація про авторів:

Бондаренко Анатолій Петрович: ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7098-9470>;
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна, 61166
e-mail: anatolii.bondarenko@hnpu.edu.ua

Information about the authors:

Bondarenko Anatolii Petrovych: ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7098-9470>; PhD student at the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Valentynivska street, 2, Kharkiv, Ukraine 61166.
e-mail: anatolii.bondarenko@hnpu.edu.ua

Пікус Дмитро Леонідович: ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2654-1035>;
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, вул. Валентинівська,

Pikus Dmytro Leonidovych: ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2654-1035>; PhD student at the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Valentynivska street, 2, Kharkiv, Ukraine 61166.

2, м. Харків, Україна, 61166

e-mail: dmytro.pikus@hnpu.edu.ua

e-mail: dmytro.pikus@hnpu.edu.ua

Цитуйте цю статтю як: Бондаренко А.П., Пікус Д.Л. Інтенсивна перепідготовка офіцерів запасу, що призвані за мобілізацією: досвід, виклики, перспективи. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2023. № 55. С. 7-17

DOI: 10.34142/23128046.2023.55.01

Дата надходження статті до редакції: 12.10.2023

Стаття прийнята до друку: 24.10.2023